

№ 222 (22671) 2022-рэ илъэс ШЭМБЭТ

ТЫГЪЭГЪАЗЭМ и 3

ОСЭГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тисоциальнэ нэк убгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Тыгъэгъазэм и 3-р — АмышІэрэ ЗэолІым и Маф

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу льытэныгьэ зыфэтшіыхэрэр!
Тичіыпіэгьу льапіэхэр!

АмышІэрэ ЗэолІым и Мафэ непэ тихэгъэгу щыхагъэунэфыкІы.

Ти Хэгъэгушхо ишъхьафитыныгъэ къагъэгъунэээ зыпсэ зыгъэтІылъыгъэ зэолІхэр зэрэтщымыгъупшэрэм итамыгъэу мыр щыт. А мафэм, 1966-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 3-м, нэмыц-фашист техакІохэр Москва зыщызэхакъутагъэхэр илъэс 25-рэ зыщыхъурэм ехъул эу Амышэрэ ЗэолІым ихъадэ къупшъхьэхэр къош къэхалъэм къыдахыжьхи, Александровскэ садым щагъэтІылъыжыыгъагъэх.

Текіоныгьэр къыдэзыхыгьэхэм ліыхъужъныгьэшхоу зэрахьагьэр, аужыкіэ къикіыщт ліэужхэм щыіэкіэ-псэукіэ дэгъу яіэным пае зичіыгу гупсэ псэемыблэжьэу къэзыухъумагъэхэр непэ тыгу къэтэгьэкіыжьых.

Пшъэрылъ шъхьаlэу тиlэр тятэхэр, тятэжьхэр, тятэжь пlашъэхэр псэемыблэжьэу зэрэзэуагъэхэр зыщытымыгъэгъупшэныр, Урысыем идзэ къулыкъушіэхэу Украинэм щыкlорэ хэушъхьафыкlыгъэ дзэ операцием хэлажьэхэу нахьыжъхэм яхэбзэ шlагъохэр лъызыгъэкlуатэхэрэм ящытхъу тlоныр ары.

ТичІыпІэгъу лъапІэхэр, псауныгъэ пытэрэ щыІэкІэ-псэукІэ дэгъурэ шъуи-Іэнэу, мамырэу шъупсэунэу, Хэгъэгум пае текІоныгъакІэхэр шъушІынхэу шъуфэтэІо!

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьзу, Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шъолъыр къутамэ исекретарэу КЪУМПІЫЛ Мурат

Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЭР

ФэгъэкІотэныр къызфэжъугъэфед

Тыгъэгъазэм и 5-м, къэблэгъэрэ блыпэм, къыщыублагъэу и 15-м нэс Урысыем и Почтэ фэгъэкІотэн зыхэлъ кІэтхэн уахътэ зэхещэ. МэфипшІым къыкІоцІ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» 2023-рэ илъэсым иапэрэ мэзих телъытагъэу къишъутхыкІын зэрэшъулъэкІыщт уасэр нахь макІ — сомэ 882-рэ чапыч 42-рэ (джыдэдэм ыкІи мы мазэм и 15-м ыуж кІэтхапкІэр — сомэ 1034,16-рэ). Почтэм икъутамэхэм зэкІэми шъуащыкІэтхэн шъулъэкІыщт.

БлэшъумыгъэкІ фэгъэкІотэн зыхэлъ уахътэр, шъукІатх лъэпкъ гъэзетым!

ЛІыхъужъхэр ащыгъупшэщтхэп

АмышІэрэ ЗэолІым и Мафэ ильэс кьэс тыгьэгьазэм и 3-м тихэгьэгу щыхагьэунэфыкІы.

А мафэр зыкlагьэнэфагьэм ошlэ-дэмышlагьэ хэльэу щытэп. 1966-рэ ильэсым советскэ дзэкlоліхэм якьэ Амышlэрэ Зэоліым ихьадэ къупшъхьэхэр къычlахыжьхи, Московскэ Кремлым дэжь Александровскэ садым щагьэтіыльыжыгьэх. Амышlэрэ зэоліым зэрихьэгьэ ліыхъужъныгьэр ащымыгъупшэным пае шlэжь мафэм игьэнэфэн кlэщакlо фэхъугьэхэр лъыхъуакlохэр зыхэт организа-

циер ары. 2014-рэ илъэсым шэкlогъум Урысыем и Президентэу Владимир Путиныр ащ епхыгъэ унашъом кlэт-хэжьыгъ.

Текіоныгъэм пае зыпсэ зыгъэтіылъыгъэ, зыціэ амышіэрэ ліыхъужъхэр илъэс къэс мы мафэм агу къагъэкіыжьых. А хъугъэ-шіагъэм епхыгъэу гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ учреждение пстэуми шіэжым иурокхэр ащызэхащэх.

Хэгьэгу зэошхом ыкіи нэмыкі іэшэ зэпэуцужыныгьэхэм яльэхьан зэоліхэм зэрахьэгьэ ліыхьужьныгьэр зэращымыгьупшэрэм итамыгьэу мы мафэм къэгьэгьэ блэрхэр мемориальнэ комплексхэм акіэльыральхьэх.

Специалистхэм къызэрэрадзагъэмкlэ, Адыгеим икlи заом lухьэгъэ зэолl мин 16-м фэдизмэ непэ къызнэсыгъэм къарыкlуагъэр ашlэрэп.

ШІухьафтынхэр аритыжьыгъэх

Сэкъатныгъэ зиІэхэм я Дунэе мафэ ехъулІэу республикэм иправительствэ и Унэ зипсауныгъэ пыч фэхьугьэхэм, джащ фэдэу я VII – VIII-рэ Льэпкь чемпионатэу «Абилимпикс» зыфиюрэм текІоныгъэр къыщыдэзыхыгъэхэм дипломхэмрэ шІухьафтынхэмрэ щаратыжыыгъэх.

Адыгеим и Ліышъхьэу Къумпіыл Мурат Іофтхьабзэр зэрищагь. Джащ фэдэу ащ хэлэжьагъэх АР-м и Премьер-министрэ ипшъэрыльхэр зыгъэцэкіэрэ Кіэрэщэ Анзаур, АР-м гъэсэныгъэмрэ шіэныгъэмрэкіэ иминистрэ ипшъэрыльхэр зыгъэцэкіэрэ Евгений Лебедевыр, АР-м Іофшіэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкіэ иминистрэ игуадзэу Ирина Ширинар, сэкъатныгъэ зиіэхэм я Урысые обществэ и Адыгэ шъолъыр къутамэ итхьаматэу Агъырджанэкъо Симэ.

Къызэрэугъоигъэхэм шlуфэс къарихызэ республикэм и Лlышъхьэ къызэрэхигъэщыгъэмкlэ, зипсауныгъэ пыч фэхъугъэхэм ягъэхъагъэхэр къыхэгъэщыгъэнхэр Адыгеим хэбзэшlу щыхъугъ.

«Гъэхъагъэу шъуиlэхэм тэ тарэгушхо. Ныбджэгъу лъапlэхэр, инэу тышъуфэраз ушэтыпізу шъуапэкіз къикіыгъэхэм шъугу зэряшъумыгъэгъэкіодырэм пае. Шъо шъуигъэхьагъэхэм яшіуагъэкіз зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ ціыфхэм яіофыгъохэм нахьышіум ылъэныкъокіз обществэм фыщытыкізу ахэм афыриізр зэблэхъугъэ мэхъу, ізпыізгъум нэмыкізу шъори амалэу шъуиізхэм ялъытыгъзу гъэхъэгъз гъэнэфагъэхэр шъушіынхэ зэрэшъулъэкіырэр къэшъогъэлъагъо», къыіуагъ Къумпіыл Мурат.

Адыгеим и ЛІышъхьэ къызэрэхигъэщыгъэмкіэ, зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ нэбгырэ мин 32,7-м ехъу республикэм щэпсэу, ахэм ащыщэу нэбгырэ мин 1,8-р кіэлэціыкіух. Республикэм ихэбзэ къулыкъухэм афэлъэкіыщтыр зэкіэ ашіэ къэралыгъор зэрафэгумэкіырэр, яфедэхэр ухьумагьэ зэрэхьухэрэр ахэм зэхаш эным пае.

Ащ къызэрэхигьэщыгьэмкІэ, республикэм игъэцэкІэкІо хабзэ ипшъэрылъ шъхьа!эхэм ащыщых а цІыф куп гьэнэфагьэм мылькукІэ ІэпыІэгьу фэхъугьэныр, япенсие аlэкlэгьэхьэгьэныр, медехеішьф-оіефя еіхотиньствы менирид зэшІохыгъэнхэр. Сэкъатныгъэ зиІэхэм социальнэ ІэпыІэгъу ятыгъэным къыдилъытэрэ Іофтхьабзэхэр республикэм зэрищык агьэм тетэу щызэрахьэх: фэгъэкІотэныгъэ хэлъэу Іэзэгъу уцхэр аlэкlагъахьэх, мазэ къэс ахъщэ араты, реабилитацием къыдилъытэрэ амалхэр арагьэгьотых, санаториехэмрэ гьэпсэфыпіэхэмрэ къащяіэзэнхэм ыкіи нэмыкіхэм яамал араты.

(Икіэух я 3-рэ нэкіуб. ит).

«Адыгэмакь» Тыгъэгъазэм и 3, 2022-рэ илъэс

Спорт псэуальэхэм ахэхьо

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным пшъэрылъ къызэрэфишlыгъэм тетэу УФ-м и Президент Къыблэ федеральнэ шьольырымкІэ и Полномочнэ лІыкІоу Владимир Устиновым тыгьуасэ ціыфхэр ригьэблэгьагьэх. Видеоконференцие шіыкіэм тетэу кіогьэ Іофтхьабзэм шьольырхэм япащэхэр хэлэжьагьэх.

Адыгеим и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат, АР-м и Премьерминистрэ ипшъэрылъхэр зыгьэцэкІэрэ КІэрэщэ Анзаур, АР-м физическэ культурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитет итхьаматэу Дэгужъые Мурат, муниципальнэ образованиеу «Мыекьопэ районым» ипащэу Михаил Марьиныр Іофтхьабзэм хэлэжьагьэх.

Къыблэ федеральнэ шъольырым исубъект зэфэшъхьафмехалыхт увсаля мехшышь мех ащ щахэплъагьэх, Адыгеим зы тхылъ къикІыгъэр. Мыекъопэ районымкІэ псэупІэу Первомайскэм щыщэу, культурэм и Унэу ащ дэтым ипащэу Эльвира Раскоповар къыкІэльэІугь псэупІэу Первомайскэм физкультурэмрэ псауныгьэм игьэпытэнрэ атегьэпсыхьэгьэ комплексэу щаублагъэм ишІын

ыкІэм нэгъэсыгъэнымкІэ яшІуагъэ къарагъэкІынэу.

КъумпІыл Мурат къыІуагь а ІофыгьомкІэ унашьо зэраштэ-

гьахэр ыкІи 2023-рэ илъэсым жъоныгъуакІэм нэс ар гъэцэкІагьэ зэрэхьущтыр. Гьогу картэмрэ льэпкь проектэу «Демографиер» зыфиlорэмрэ атегъэпсыхьагьэу Іофшіэнхэр макіох, мылъкур федеральнэ, республикэ ыкІи муниципальнэ бюджетхэм якъэкІуапІэхэм къахэкІыщт.

Унашъор гъэцэкІагъэ зыхъукІэ, квадрат метрэ 687,1-рэ хъурэ спорт комплексыр псэупІэм къыдэтэджэщт, ащ хэтыщтых залитly, тренировкэхэр зыщашІыщтхэ, зызщатІэкІыщт ыкІи нэмыкІ ІэпыІэгъу унэхэр. ЗипсауныгъэкІэ пыч зиІэхэм апае Іэмэ-псымэхэри къыда-

«Владимир Путиным спорт инфраструктурэм, къуаджэхэри къызэлъиубытхэу, зегъэушъомбгъугъэным тегъэпсыхьэ-

гъэ пшъэрылъ къыгъэуцугъ. Ар гъэцэкіагъэ хъуным пае республикэм бэ щашіэрэр. Мыекъопэ районым изакъоу мы ильэсым спортым фытегъэпсыхьэгъэ комплекситly щашіыгъ, псэупізу Первомайскэм щагъэпсыщтыр ящэнэрэ хъущт. Илъэсэу къихьащтым Мыекъопэ районымкіэ къутырхэу Северо-Восточные Сады зыфиюорэмрэ Краснэ Улькэмрэ псауныгьэм игъэпытэн фытегьэпсыхьэгьэ ащ фэдэ спорт комплекситју джыри ащытшІыщт», — къыхигьэщыгь Адыгеим и ЛІышъхьэ.

Урысые Федерацием и Президент и Полномочнэ лыкloy Къыблэ федеральнэ шъолъырым щыІэ Владимир Устиновым республикэм и ЛІышъхьэ пшъэрылъ къыфишІыгь спорт коплексым ишІынкІэ унашъоу аштагъэр игьом гьэцэкІагьэ хъуным пае Іофтхьэбзэ гьэнэфагьэхэр ихъухьэгьэнхэм ынаІэ тыригьэтынэу.

> АР-м и Лышъхьэ ипресс-къулыкъу

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгь.

ЛІыхъужъхэм яшІэжь агъэльэпІагъ

«Урысыгу зиlэ лlыхъужъхэр» зыцlэ сурэт къэгъэльэгъонэу республикэм искусствэхэмкlэ иколледжэу Тхьабысымэ Умарэ ыцІэ зыхьырэм къыщызэІуахыгьэр мэхьанэшхо зиІэ хъугьэшІагьэу щыт. Іофтхьабзэм кІэщакІо фэхъугьэр, УФ-м зыкьэухъумэжьынымкІэ и Министерствэ иІэпыІэгьоу, Урысые дзэ-тарихь обществэр ары.

Апэдэдэ мы сурэт къэгъэ- шышъхьэІум Москва, Гоголым лъэгъоным 2022-рэ илъэсым ыцІэ зыхьырэ бульварым нэІу-

асэ щыфашІыгьэх. Мы проектыр 1943 — 1944-рэ илъэсхэм нэмыц-фашист техакІохэм апэуцужьхи, Украинэр шъхьафит зышІыжьыгъэ Дзэ Плъыжьым хэтыгьэхэм лІыблэнагьэу зэрахьагьэм, джащ фэдэу мы мафэхэм хэушъхьафыкІыгъэ дзэ операцием хэлэжьэрэ лІыхъужъхэм япсэемыблэжьныгьэ афэгъэхьыгь.

Іофтхьабзэм пэублэ гущыІэ къыщишІыгъ УФ-м и ЛІыхъужьэу, АР-м и Къэралыгьо Совет - Хасэм идепутатэу Цэй Эду-

Къэгъэлъэгъоным мэхьанэшхо иІ. Ліыхъужъныгъэмрэ блэнагъэмрэ ящысэу зишыіэныгьэ шытыгьэ ціыфхэр, тикъалэ зэрыгушхохэрэр, къыткіэхъухьэхэрэмкіэ щысэтехыпі у щытхэр тщымыгъупшэнхэм иамал ащ къеты, къыІуагь Цэй Эдуард.

Тарихъ шІэжьым икъэухъумэнкІэ, тикъэралыгьо илІыхъужъхэм шъхьэкІафэ афэшІыгъэнымкІэ мы къэгъэлъэгъоным мэхьанэшхо зэриІэр, къыткІэхъухьэрэ лізужхэм яхэгьэгу шіу альэгьоу пІугьэнхэмкІэ мыщ фэдэ Іофтхьабзэхэр нахьыбэу зэхэщэгъэнхэ зэрэфаер къыІуагъ АР-м иветеранхэм я Совет итхьаматэу Къоджэ Аслъан.

– Мы зэхахьэм мэхьанэу иіэр шіэжьыр ары. Тапэкіэ щыіэгьэ Хэгьэгу зэошхом хэкіодагьэхэр зыщыдгьэгьупшэхэ хъущтэп. Яціыкіугьом къыщыублагъэу яхэгъэгу шІу альэгьоу къыткіэхьухьэрэ ныбжьыкіэхэр піугьэнхэ фае. Ар типшъэрыль шъхьа!, — къы-Іуагь Советскэ Союзым и ЛІыхъужъэу Нэхэе Даутэ икlалэу Юрэ.

Мы къэгъэлъэгъоным къырахьыліагьэх зыфэдэ щымыіэ сурэт техыгъэхэр, тын лъапіэу къаратыгъэхэм яшыхьат покументхэм атехыгъэхэр ыкІи лыхъужъхэм зэрахьэгъэ лыблэнагьэр къизыІотыкІырэ тарихъ тхыгъэхэр. Ахэм ахэлъых разведчикхэм, десантникхэм, танкистхэм, летчикхэм, хы пехотинцэхэм, медицинэ къулыкъум ибзылъфыгъэ лІыхъужъхэм ыкІи нэмыкІыбэм афэгьэхьыгьэ тхыгьэхэр, гукъэкІыжьхэр, письмэхэр.

Хэгьэгу зэошхом илъэхъан Донбасс ыкІи Харьков шъхьафит ашІыжьызэ ліыхъужъныгъэ ыкіи лІыблэнагъэ зэрэзэрахьагъэм фэш Дзэ Пльыжьым идзэкІолІ мин пчъагъэмэ Советскэ Союзым и Лыхъужъыціэр афагьэшъошэгъагъ. Ащыгъум тихэгъэгу ишъхьафитыныгъэ зэкъотхэу фэбэнагъэх тикъэралыгъошхо щыпсэурэ лъэпкъ зэфэшъхьаф-

Іофтхьабзэм хэлэжьагьэх республикэ парламентым идепутатхэр, гъэцэкІэкІо хабзэм икъулыкъухэм, къэлэ администрацием, ветеран организациехэм ялыкохэр ыки юнармейцэхэр.

КІАРЭ Фатим.

Зыщыуухъумэн фае

Хабзэ зэрэхьугьэу, СПИД-м пэуцужыгьэным и Дунэе мафэ тыгьэгьазэм и 1-м хапъзунэфыкІы. Ащ епхыпьзу мазэм къыкІоцІ Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр республикэм щызэхащэщтых. Мы узыр къызэузыхэрэм япчъагъэ нахь макІэ шІыгьэным ахэр фэГорышІэщтых.

1988-рэ илъэсым псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ Дунэе организацием мы мафэр ыгъэнэфагъ. Іэзэгъу зэфэшъхьафхэри къыфагьотыгьэхэми, дунэе мэхьанэ зиІэ узыр къызыхагъэщыхэрэм къащыкІэрэп. Псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ Дунэе организацием къызэритырэмкІэ, нэбгырэ миллион 38-м ехъурэмэ ВИЧ-р яІзу агьзунэфыгь.

2021-рэ илъэсым мэкъуогъум и 30-м ехъулІэу УФ-м ВИЧ-инфекциер къызэузэу щатхыгъэр нэбгырэ миллион 1,5-м шъхьадэкІы.

 Адыгэ Республикэр тштэмэ, Іофхэм язытет уигъэгумэкіынэу щыт, — къеіуатэ СПИД-м пэуцужьыгъэнымкІэ Адыгэ республикэ Гупчэм ипащэу Людмила Мартьяновам. — 2022-рэ илъэсым шэкlогъу

мазэм ехъулізу мы узыр нэбгырэ 1479-мэ къахагъэщыгъ. Нахьыбэу зыщагъэунэфыгъэхэр къалэу Мыекъуапэ, Красногвардейскэ, Мыекъопэ ыкlи Джэджэ районхэр ары. Гухэкі нахь мышіэми, мы узыр бгъэхъужьынэу щытэп, ау ар ціыфхэм къямыузыным пае пэшюрыгъэшъэу гущыютъу уафэхъун, Іофым изытет агурыбгьэІон фае. Ары пшьэрыль шъхьаіэу тиіэр — узыр зэрэзэпахырэ шіыкіэр цыфхэм альытэгьэіэсы, зыфэсакьыжынхэу тыкъяджэ.

Джащ фэдэу тигущыlэгъу къызэрэхигъэщыгъэмкlэ, тызхэт илъэсым имэзи 10 ВИЧ-р яІэмэ гьэунэфыгьэным фэшІ республикэм щыпсэурэ нэбгырэ 76400-мэ уплъэкІунхэр афашІыгъэх, блэкІыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ ар зыфэдизыгьэр нэбгырэ 67692-рэ.

ПэшІорыгьэшъ Іофтхьабзэхэр окІофэхэ шІоигьоныгьэ зиlэхэм ыпкlэ хэмыльэу, шъэфэу тест упльэкіунхэр акіунхэ алъэкіыщт. Ащ пае СПИД-м пэуцужьыгьэнымкІэ Гупчэм рагьэблагьэх.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.

«Адыгэмакь» Тыгьэгьазэм и 3, 2022-рэ ильэс

ШІухьафтынхэр аритыжьыгъэх

(ИкІэух).

2019-рэ илъэсым къыщыублагъэу АдыгеимкІэ социальнэ Іофтхьабзэхэм афэгъэзэгъэ мыкоммерческэ организациехэм зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ цІыфхэм грант ІэпыІэгъу араты.

Республикэм и Ліышъхьэ сэкъатныгъэ зиіэхэм ящыіэныгъэ нахь къафэгъэпсынкІэгъэным июфыгьохэм къатегущы!эзэ къыхигъэщыгъ ащ фытегъэпсыхьэгьэ Іофтхьабзэхэр Адыгеим зэрэщызэрахьэхэрэр. Я 2023 — 2025-рэ илъэсхэм къэралыгъо программэм къыдыхэлъытагъэу сомэ миллион 22-рэ фэдиз ахэм апэlуагъэхьащт. А мылькумкІэ Іэмэ-псымэхэр, оргтехникэр, мебелыр къащэфыщтых, специалистхэр агьэсэщтых, джащ фэдэу сэкъатныгъэ зијэхэм яунагъохэм арысхэм щы эныгьэм ахэр нахь зэрэхэгьозэщтхэмкІэ амал гъэнэфагьэхэр арагьэгьотыщтых.

«Хэушъхьафыкіыгъэу кіэлэегъаджэ, социальнэ іофышіэ пэпчъ сызэрэфэразэр кьэсіонэу сыфай, сэкъатныгъэ зиіэхэм зишіуагъэ языгъэкіырэ, ахэм ящыіакіэ къафэзыгъэпсынкіэрэ пстэуми «тхьашъуегъэпсэу» ясэіо. Джащфэдэу шьуигупсэхэм, кьышьупэблагьэхэм, шьуиныбджэгъу-

хэм — зэкіэ къышъукъоуцохэрэм сызэрафэразэр къыхэсэгъэщы», — къыіуагъ Къумпіыл Мурат.

Зэlукlэгъум илъэхъан мы къыкlэлъыкlохэрэм лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкlэ Адыгэ Республикэм ипремиехэр аратыжывых: Николай Ждановым, Александр Тюменцевым, Дэгужъые

Саидэ, Къэрдэнэ Марет, Виктория Корчак, Ангелина Мартиросян, Алина Пристанскаям, Шорэ Бислъан, Кучмэз Сусанэ ыкlи Хьахъурэтэ Светланэ.

Ащ нэмыкіэу Лъэпкъ чемпионатэу «Абилимпикс-2022» зыфиюрэм текюныгъэр къыщыдэзыхыгъэхэм Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Рэзэныгъэ

тхылърэ чемпионатым исертификатхэмрэ щаратыжьыгъэх: дышъэ медаль къыдэзыхыгъэхэу Наталья Кобылянскаям, Валерия Дерягинам, Елена Суровам, Вячеслав Бедикян, джащ фэдэу тыжьын медаль къызфагъэшъошэгъэ Яна Чиняковам ыкlи джэрз медаль къэзыхьыгъэу Лаура Ересько.

Джащ фэдэу Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ и Рэзэныгъэ тхылъ аратыжьыгъ кіэлэегъаджэхэу Ліэхъусэжъ Наталье, Ольга Цыганковам, Татьяна Величко ыкіи Марина Гришко, ахэм анэмыкізу Мыекъопэ индустриальнэ техникумым ипащэу Ліыунэе Мурат, дэеу зэхэзыхыхэрэр ыкіи зылъэгъухэрэр зычіэс Адыгэ республикэ еджэпіэ-интернатым ипащэу Роман Чумаковым.

Іофтхьабзэм ыуж республикэм и Ліышъхьэ ащ хэлэжьагьэхэм гущыіэгьу афэхьугь. Сэкьатныгьэ зиіэхэм Іэпыіэгьу ягьэгьотыгьэнымкіэ, щыіэныгьэм ахэр хэгьэгьозэжьыгьэнхэмкіэчыпіэхэм ащагьэцэкіэрэ Іофшіэным ыльэныкьокіэ гьэхьагьэуыкіи щыкіагьэу щыіэхэм шъхьафэу защигъэгьозагь. Унэшьогьэнэфагьэхэр штэгьэнхэм пае къаіуагьэхэр зэкіэ агьэнэфэнхэшь, тапэкіэ къыдальытэнхэу республикэм и Ліышъхьэ пшъэрыль къафишіыгь.

Зэlукlэгъум икlэухым Адыге-им и Ліышъхьэ шіухьафтынхэр зыфагьэшьошагьэхэм джыри зэ афэгушіуагь, гъэхъэгъакіэхэр ашіынхэу, шіоу щыіэр къадэхъунэу афэльэіуагь.

AP-м и Лышъхьэ ипресс-къулыкъу

Спортым зыкъыхигъотагъ

Тыгъуасэ агъэшlуагъэхэм ахэтыгъэ Шорэ Бислъан пэрыохъоу ипсауныгъэ изытеткlэ къэуцухэрэм къагъащтэрэп. Къызыхъугъэм къыщегъэжьагъэу ащ дэеу елъэгъу.

ЩыІэныгъэм ипэрыохъухэр зэпичыхэзэ, спортым зыкъыхигъотагъ, чанэу общественнэ щыІакІэм хэлажьэ. Ащ ишыхьат зипсауныгъэ амалхэр зэщыкъуагъэхэм культурэм, спортым, творчествэм, гъэсэныгъэм алъэныкъокІэ гъэхъэгъэшІухэр зэрашІыхэрэм ыкІи республикэм ищыІэныгъэ чанэу зэрэхэлажьэхэрэм афэшІ Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ ыцІэкІэ агъэнэфэгъэ шІухьафтыныр мыгъэ къызфагъэшъошагъэхэм ар зэращыщыр.

Бислъан илъэс 21-рэ ыныбжь, Мыекъуапэ къыщыхъугъ ыкlи щэпсэу. Дэеу зэхэзыхырэ ыкlи зымылъэгъухэрэ кlэлэцlыкlухэр зычlэс Адыгэ республикэ ин-

тернатым щеджагъ. Нэужым Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ландшафт-дизайнымкІэ ифакультет чІэхьагъ.

— Ильэс заулэрэ ащ сыщеджагьэу сыгукІэ кьызэрэспэмыблагьэр, Іоф зэрэрысымышІэшъущтыр кьызызгурэІом, ситхыльхэр кьычІэсхыжьыгьэх, къеІуатэ Бислъан. — Джы кьэкІощт ильэс еджэгьум Адыгэ кьэралыгьо университетым психологиемкІэ ифакультет сычІэхьажьы сшІоигьу.

Зипсауныгъэ амалхэр зэщы-

къогъэ кіэлэціыкіухэм хэхъоныгъэ ашІынымкІэ, обществэм хэгъэгъозэгъэнхэмкІэ мэхьанэ зиІэхэм физическэ культурэр ыкІи спортыр ащыщых. Джащ фэдэу мыхэр социальнэу ухъумэгъэнхэм ыкІи гьэхъагъэхэр ашІынхэм спортыр ыкІи физкультурэр фэlорышlэх. Ежь Шорэ Бислъан сэкъатныгъэ зијэхэм азыфагу Урысыем, республикэм, къалэм щызэхащэрэ спорт зэнэкъокъухэм зэкІэми ахэлажьэ ыкІи текІоныгьэхэр къыдехых. Ахэм зэу ащыщ шахматыр, къэпкіэныр, «кегли» ыкІи голболыр. Анахьэу тигущыІэгъу ыгу рихьырэр ыкІи зэмызэщэу зызфигьасэрэр гол-

— Спорт льэпкьхэм ащыщэу голболым зымылъэгъухэрэр фэкъулаих, — еГо Бислъан. — Макъз зыпыІукІырэ пІырагур зэфадзызэ, джэхашьом тельхэу мэджэгух. Мафэ къэс тренировкэхэм сызщеджэгьэ еджэпІэ-интернатым сэкІо. Сыда пІомэ а спорт льэпкьым зыфэбгьэсэнымкІэ амалышІухэр щызэтырагьэнсыхьагьэх: спортзал ин нэфынэшхор, тренажерхэр зыдэщыт кьогьур, спорт инвентарьхэр. Анахьэу джы сызфэбанэрэр голболымкІэ Урысые чемпионатым текІоны-

Джабгъумкіэ апэрэу щыт.

гъэ къмщыдэсхэныр ары. Бисльан спортым имызакьоу, компьютер, телефон Іофхэм дэгьоу ахешіыкіы. Ахэр къызфигьэфедэхэзэ, джэгукіэ зэфэшъхьафхэр зэригъэшіагъэх, ныбджэгъухэр зэригъэгьотыгъэх. Бэмышіэу «Хьафизэхэм я Урысые обществэ» игупчэ Гъэюрышіапіэ щызэхэщэгъэ ныбжыькіэхэм я Совет Адыгеим иліыкіоу Бислъан хагъэхьагъ.

Шорэ Бисльан янэу Заремэ гущыlэгъу тыфэхъугъ. Ар ыпшъэкlэ зигугъу къэтшlыгъэ еджэпlэ-интернатым зымылъэгъурэ кlэлэегъаджэу компьютер шlэныгъэр языгъэхьырэм исекретарэу loф щешlэ.

— ТиунагьокІэ тицІыкІу-

гьом къышегьэжьагьэу дэеу зэрэтлъэгъурэмкІэ Іофыгьор *тиІ*, — къеІуатэ Заремэ. — *С*э сянэ-сятэхэр джащ фэдэх, сишъхьэгъусэу Алим яти ежьыри ащ фэдэх, сикІэлитІуи зэрамылъэгъурэмкІэ сэкъатныгъэ яІ. Ау ахэм зэкІэми щыІэныгьэм зыкъыхагьотагь, афэльэкІыщт ІофшІэнхэр агьэцакІэх. Унагьом ышъхьзу Алим хьыльэІэтэу мэлажьэ,

анахыжь к Галэм ильэс 24-рэ ыныбжь, компьютер Іофхэм апыль, бэмыш Гэу кънщагь. Бисльан игугьу къэтш Гыгьах.

Бзылъфыгъэм къызэриІуагъэмкіэ, сэкъатныгъэ зиіэхэм фэгъэкІотэнэу къэралыгъом къаритырэр зэкіэ къаіокіэ. Унагъор 1998-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу унэе псаупіэ зэрямыіэмкіэ чэзыум хэтыгъэх. Мэзэ заулэкіэ узэкіэіэбэжьмэ, Шорэхэм яунагъо къэбар гушіуагъор къафэсыгъ — сертификат къаратыгъ ыкіи фэтэрищзу зэхэт унэу джы зэрысхэр къащэфыгъ.

Бислъан къыфэдгъэзэжьымэ, игухэлъышюу зыдивигъхэр къыдэхъунхэу, ыпэквэ лъыквотэнэу фэтэю.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.

Тыгъэгъазэм и 3, <u>2022-р</u>э ильэс «Адыгэ макь»

Врачхэм я Хасэ Москва щыкІуагъ

Шьольыр общественнэ организациеу «Врачхэм я Хасэ» иятlонэрэ зэlугьэкlэгьу Урысые Федерацием и Правительствэ дэжь щыlэ финанс университетым щыкlуагь.

Зэхэсыгьом хэлэжьагьэхэм шlуфэс къарихыгь Хасэм итхьамэтэ гьэшlуагьэу, Москва дэс адыгэ нахыжъхэм я Совет итхьаматэу Агъырбэ Юрэ.

Зэхэсыгъом хэлэжьагъэх Урысые Федерацием и Правительствэ дэжь щыІэ финанс университетым ипрезидентэу Эскиндар Михаил, Адыгэ Республикэм ыцІэкІэ Урысые Федерацием исенаторхэу Хьопсэрыкьо Муратрэ Александр Наролинымрэ, Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм ыцІэкІэ Урысые Федерацием исенаторэу Кьэзанэкьо Кьырым, Мыекьопэ къэралыгьо технологическэ университетым ипащэу Къуижь Саидэ, медицинэ клиникэ, научнэ организацие пэрытхэм – нэм elэзэгъэнымкlэ научнэ-ушэтэкІо институтэу М. Красновым ыціэкіэ щытым, Урысые ушэтэкІо медуниверситетэу Н. Пироговым ыцІэкІэ щытым, Московскэ кьэралыгьо университетым имедицинэ научнэ гупчэу Ломоносовым ыцІэ зыхьырэм, кІэлэцІыкІу хирургиемкІэ ыкІи травматологиемкІэ научнэ-ушэтэкІо институтым, кІэлэцІыкІу къэлэ клиникэ сымэджэщэу Н. Филатовым ыцІэ зыхьырэм, ІэпыІэгьу псынкІэмкІэ научнэ-ушэтэкІо институтэу Н. Склифосовскэм ыцІэкІэ щытым, Адыгеим, Краснодар краим, Къэбэртэе-Бэлькьарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым яІэзапіэхэм яшіэныгьэлэжь-медикхэр.

«Врачхэм я Хасэ тызэрипхыгъ. Піэлъэ кіэкіым къыкіоці шіуагъэ къыхьын зэрилъэкіыщтыр ащ къыгъэлъэгъуагъ. Мы илъэсым хьугъэшіэгьэшхохэр кьэхъугьэх: Хасэм юридическэ статус иІэ хьугъэ, апэрэу научнэ-практическэ конференцие Адыгэ Республикэм щызэхащагъ. Куп ціыкіоу ежъугъажьи нэбгыри 110-м ехьу зыхэхьэрэ организацие шъухъугъ. Ащ хэтхэм азыныкьо нахьыбэр **тильэпкъэгъух**», — къыlуагъ Агьырбэ Юрэ.

Врачхэм я Хасэ итхьаматэу, медицинэ шіэныгьэхэмкіэ докторэу, штатым хэмыт кІэлэціыкіу специалист шъхьаіэу, къалэу Москва псауныгъэр кьэухьумэгьэнымкІэ и Департамент инейрохирургэу, псауныгьэр къэухьумэгьэнымкіэ кьэралыгьо бюджет учреждениеу «КІэлэцІыкІу хирургиемкІэ ыкІи травматологиемкІэ научнэ-ушэтэкlo институтым» нейрохирургиемкіэ ыкіи нейротравмэмкІэ иотделение ипащэу Семенова Жаннэ Хасэм пшьэрыльэу иІэхэм, Адыгэ Республикэм ахэр къызэкlохэм рахъухьагъэхэм кьатегущы|агъ.

Адыгэ Республикэм псауныгьэр кьэухьумэгьэнымкіэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем псауныгьэр кьэухьумэгьэнымкіз зигьо Іофыгьоу щыіэхэм, специалист пэрытхэм зэдэлэжьэныгьэу адыряіэщтхэм ягугъу къышыгь.

Врачхэм я Хасэ итхьамэтэгьоу, экономикэ шіэныгьэхэмкіэ докторэу, Мыекьопэ кьэралыгьо технологическэ университетым ипащэу Къуижь Саидэ МКьТУ-р джырэ медицинэм пае кадрэхэр

кьэзыгьэхьазырырэ гупчэу зэрэщытым фэгъэхьыгьэу зэхэсыгьом хэлажьэхэрэм кьафиlотагь. Хасэм хэтхэм ягьусэу МКъТУ-м имединститут технологияк|эхэр зэрэщагъэфедэщтхэ шlык|эм нэ|уасэ фиш|ыгьэх.

Апшъэрэ медицинэ еджапіэхэм ястудентхэм атегьэпсыхьэгьэ программэу «Наставничество» зыфиюу сенаторэу Хъопсэрыкъо Мурат япащэу пхыращырэм, ныбжьыкіэхэм яшіэныгьэ агьэфедэнымкіз амалэу яіэхэм афэгьэхьыгьэу Адыгэ Республикэм иныбжыкіэхэу врач юршіэныр езыгьэжьэгьакіэхэм кьаютагь. Предложение пстэуми кьадырагьэштагь, льэныкьо зэфэшъхьафхэмкіз юршіэн планэу зэхагьзуцуагьэм ахэр хагьэхьагьэх.

Адыгэ Республикэм и Ліышьхьэу Кьумпіыл Мурат пшьэрыль кьызэрэфишіыгьэм тетэу сенаторэу Хъопсэрыкъо Мурат юбилей медалэу «Адыгэ Республикэр загьэпсыгьэр илъэси 100 хьугьэ» зыфиіорэр Агъырбэ Юрэ Юсыф ыкьомрэ Эскиндар Михаил Абдурахьман ыкьомрэ аритыжьыгь.

Шьугу кьэтэгьэкІыжьы Мыекьопэ кьэралыгьо технологическэ университетым щыкlогьэ дунэе научнэ-практическэ конференциеу «Актуальные вопросы науки и практики в современной медицине: междисциплинарный подход, современные тренды» зыфиюрэм кындыхэльытагьэу, Адыгэ Республикэм ия 100-рэ ильэс ехьуліэу врачхэм я Хасэ иапэрэ зэіукіэ Адыгеим зэрэщызэхащэгьагьэр, тиреспубликэ и ЛІышъхьэу Къумпіыл Мурат ащ зэрэхэлэжьэгьагьэр.

Гъэсэныгъэ гупчэ къызэІуахыгъ

Тыгьэгьазэм и 1-м кьыщегьэжьагьэу и 3-м нэс Адыгэ кьэралыгьо университетым Дунэе форумэу «Льэпкь цІыкІухэм якультурэрэ яныдэльфыбзэрэ дунаим зэрэхэгьэщагьэхэр» зыфиюрэр щыкІуагь.

Бзэм икьызэтегьэнэжын фэгьэхыгьэ Іофтхьэбзэ гьэнэфагьэхэр мыщ епхыгьэу зэхащагьэх. Ахэм зэу ащыщ этнокультурнэ гьэсэныгьэ гупчэу «АдыгLand» зыфиюрэр къызэрэзэрахыгьэр. Мыщ епхыгьэу Дунэе онлайн-проектэу «Лэущыр» («Черкесский олененок») зыфиюрэри зэхашагь.

офтхьабзэм республикэм ирайон зэфэшьхьаф-хэм кьарыкlыгьэ кlэлэеджэкlо 43-рэ хэлэжьагь, сыхьатым кьыкlоцl кlэлэцlыкlухэм упчlэ 50-мэ яджэуапхэр аратыжьыгьэх. Адыгэ культурэм, тарихьым афэгьэхьыгьэ упчlэхэр ахэм ахэтыгьэх.

ТекІоныгьэ кьыдэзыхыгьэр Улэпэ урыт еджапіэу N 9-м щеджэрэ Губжьэкьо Тамил. Балл 50-м щыщэу 49-рэ кьырихыгь. Ащ шіухьафтынэу планшет ратыгь.

«АдыгLand» зыфиюрэ гупчэр я 8 — 10-рэ классхэм ащеджэхэрэм атегьэпсыхьагь. Мазэм зэ, шэмбэтым, юфтхьэбзэ гъэшlэгьонхэр зэхащэщтых. Адыгэ филологиемрэ культурэмрэкlэ факультетым сыхьатыр 10-м кьыщегъэжьагьэу 3-м нэс юф ышlэщт. Мазэ кьэс адыгабзэм фэгъэхьыгъэ темэ зэфэшъхьафхэр джэгукlэ шlыкlэм тетэу зэхафыщтых.

Дунэе форумым фэгъэхьыгъэ тхыгъэ нахь игьэкlотыгьэ тапэкlэ кьыхэтыутыщт.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Адыгэ культурэм ия Х-рэ Дунэе фестиваль

Тыгьэгьазэм и 2-м къыщегьэжьагьэу и 4-м нэс Адыгэ Республикэм и Льэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыц!э зыхьырэм адыгэ культурэм ия X-рэ Дунэе фестиваль щык!ощт. Іэк!ыб хэгьэгухэм ык!и Урысые Федерацием ишъольырхэу адыгэхэр зыщыпсэухэрэм культурнэ зэпхыныгьэ адэш!ыгьэным мы Іофтхьабзэр фэ!орыш!э.

Кьэбэртэе-Бэлькьарым, Кьэрэщэе-Щэрджэсым, Адыгэ Республикэм, Темыр Осетием, Краснодар краим ыкlи адыгэхэр нахь жьугьэу зыщыпсэухэрэ Іэкlыб хэгьэгухэм ятворческэ купхэр фестивалым хэлэжьэщтых.

Фестивалым ипрограммэ кындыхэльнтагьэх Адыгэ Республикэм и Лъэпкь музей иэкспозициехэм ыкlи икъэгьэльэгьонхэм яплын-хэр, Къокlыпlэм щыпсэурэ лъэпкьхэм яискусствэкlэ Къэралыгьо музеим и Темыр-Кавказ къутамэ зыщаплъыхьаныр, пресс-конференциехэр зэхэщэгьэнхэр ыкlи АР-м итворческэ купхэм яконцерт.

Фестивалым хэлажьэхэрэмрэ хьакlэхэмрэ мэфищым кьыкlоцl якультурнэ программэ баищт.

Адыгэ Республикэм кьэралыгьо гъэпсыкіз зиіэр илъэси 100 зэрэхьугьэм фэгьэхьыгьэ іофтхьабзэу культурэмкіз АР-м и Министерствэрэ льэпкь кульурэмкіз Гупчэмрэ рагьэкіокіыхэрэм мы фестивалыр ащыщ. Джащ фэдэу ащ изэхэщэн Адыгэ Республикэм икьэралыгьо программэу «Культурэм хэхьоныгьэ егьэшіыгьэныр» зыфиіорэм ыкіи Урысыем щыпсэурэ льэпкьхэм яискусствэрэ якультурнэ кіэнрэ я Илъэс щырагьэкіокіырэм кьащыдэльытагь.

ЯІофшІагъэхэр зэфахьысыжьыгъэх

Пшызэ къэзэкъыдзэм и Мыекъопэ отдел изэхахьэ джырэблагьэ щывагь.

Краснодар краим ивице-губернаторэу, Пшызэ къэзэкъыдзэм ипащэу Александр Власовыр, Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэрэ иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэу Владимир Свеженец, Адыгеимрэ Краснодар краимрэ яхэбзэухъумэкІо къулыкъухэм ялІыкІохэр, Адыгеим идинлэжьхэр, илъэпкъ общественнэ организациехэм япащэхэр, Мыекъопэ къэзэкъ отделым къепхыгъэ район обществэхэм, къэзэкъ ныбжыкІэхэм я Союз, къэбар жъугъэм иамалхэм яліыкіохэр.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу КъумпІыл Мурат ыцІэкІэ Владимир Свеженец зэхахьэм къекІолІагьэхэм шІуфэс къарихыгь. Мыекьопэ къэзэкь отделым непэ Іофышхо зэрэзэшІуихырэр, дзэ-патриотическэ пly-

Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх ныгьэмкІэ зызэригьэчанырэр, хэушъхьафыкІыгъэ дзэ операциеу Украинэм щыкорэм къэзэкъхэр зэрэхэлажьэхэрэр, республикэр тапэкІи къэзэкъхэм ІэпыІэгъу зэрафэхъущтыр ащ къыхигъэщыгъ.

> Александр Даниловым мы илъэсым гухэлъэу яlагъэхэр зэрагьэцэк агъэр зэхахьэм къыщиІуагъ. Къэзэкъхэр чанэу культурнэ Іофтхьабзэхэм зэрахэлэжьагьэхэр, дзэ комиссариатхэм, урыс чыристан чылысым, льэпкь общественнэ организациехэм зэдэлэжьэныгьэ зэрадыряІагъэр, ныбжьыкІэхэм дзэпатриотическэ пјуныгъэ тэрэз ягъэгъотыгъэнымкІэ Іофышхо зэрашіагьэр, лъыхьон Іофтхьабзэхэм зэрахэлэжьагьэхэр, рэхьатныгъэм, тыкъэзыуцухьэрэ дунаим, псэушъхьэхэм якъэухъумэн фэгъэзэгъэ къэзэкъ

дружинэхэм зэрахэтхэр атаманым къыхигъэщыгъ.

УФ-м и Президент 2022-рэ илъэсым Іоныгъом и 21-м ышІыгъэ унашьоу N 647-р зытетэу «Частичнэ мобилизацие Урысые Федерацием зэрэшыкоштымкіэ цІыфхэм макъэ ягъэІугъэным ехьыліагъ» зыфиюрэм тетэу хэушъхьафыкІыгьэ дзэ операциер зыщыкорэ чыптэм къэзэкъ 41-рэ ащагъ, контракт адэзышІыгъэ къэзэкъ 63-мэ Урысые Федерацием и УІэшыгьэ Кіуачіэхэм къулыкъу ащахьы, хэушъхьафыкІыгъэ дзэ операцием хэлажьэх.

Мыекъопэ къэзэкъ отделым иунашьокІэ Мостовской районым икъэзэкъ обществэрэ (атаманыр Сергей Родионов) Мыекъуапэ икъэзэкъ обществэрэ (атаманыр Виктор Остапенко) анахь пэрытхэу зэхахьэм щальытагьэх. Мыекьопэ кьэзэкь отделым хэтыщтхэр, 2023-рэ ильэсым Іофтхьэбзэу зэхащэщтхэр, Пшызэ къэзэкъыдзэм изэхахьэ агъэкІощт къэзэкъхэм яспискэ мы мафэм аухэсыгьэх.

Унэгъо зэгуры Гожь

Мыекьопэ районымкІэ псэупІэу Каменномостскэм дэс кьэзэкьхэм яатаманэу Моисеев Андрей Николай ыкьом гуфэко купмэ ахэтэу непэ тихэльэгу ифедэхэр къегьэгьунэ.

Пэщэ чанэу зэрэщытыр, къэзэкъхэм лъытэныгъэшхо къызэрэфашІырэр къыдалъытэзэ, хэушъхьафыкІыгьэ дзэ операцием хэлэжьэрэ отрядым и Мыекъопэ къэзэкъ отдел ипащэу ар агъэнэфагъ.

Андрей Моисеевым унэгьо зэгурыюжь иі, псэушъхьэхэм къадекІокІыныр икІас. Мы аужырэ илъэсхэм ишъыпкъэу шыхъуным пылъ, шэщи иІ. Автомаслэу Александр игъусэу тарихъэу апылъыр шlolo- lyaтэ бысымгуащэм. фэу зэрегъашіэ.

хьэу зыкІэхьопсырэр Ка- кІэрэм къыхэкІэу хъызмэт, лъыр фестивалэу Тульскэм

менномостскэм чІыгу къащыіихынэу, къэзэкъхэм шы спорт, культурэ Іофтхьабзэепинь ттей дет зэтыригьэпсыхьанэу ары.

Атаманым унагьо зишІагьэр ильэс 26-рэ хъугьэ. Ащ ишъхьэгъусэу Любовь сыдрэ лъэныкъомкІи кІэгьэкъон пытэу иІ. Бзыльфыгъэр унэе ветеринар клиникэм илъэс 25-рэ хъугъэу щэлажьэ.

— Зыгьэпсэфыгьо матерскоим щылэжьэрэ икla- фэхэм зэрэунагьоу зекlo тызэрэк юрэм, тиреспубшьюу узэрэзекіощт шіыкіэм ликэ ичіыпіэ дахэхэр зэныбжык і эхэр фегьасэх. рэзэдгьэльэгь ухэрэм гу-Шыу зекІохэм, къэзэкъ хахъо ахэтэгъуатэ. Джащ мэфэкіхэм игуапэу ар ахэ- фэдэ мафэхэм гу лъылажьэ, пэсэрэ къэзэкъ *тымытэу уахътэр псынкl*эу щыгъынхэмрэ laшэхэмрэ макlo, гу зэщэтэфэ, — къе-

Андрей Моисеевыр ана- пшъэрылъхэр зэригъэца- Къэзэкъ культурэм ишьо-

унэгъо Іофхэм язехьан зыпшъэ дэкІырэр ишъхьэгъусэу Любовь ары. Илъфыгъитіуи ащ Іэпыіэгъу-

ХэушъхьафыкІыгъэ дзэ операцием хэлэжьэрэ къэзэкъхэм яшъхьэгъусэхэмрэ янэхэмрэ я Совет итхьаматэу ар агьэнэфагь. Мыекъопэ районым идзэ комиссариатрэ администрациемрэ бзыльфыгьэр адэлажьэ, зигьо Іофыгьохэм язэшіохынкіэ Іэпыіэгъу афэхъу, тидзэ къулыкъушіэхэм шіушіэ Іэпыіэгъур афэугъоигъэнымкІэ ишІуагъэ къегъакlo.

Моисеевхэм апхьоу Валерия искусствэхэмкІэ Адыгэ республикэ колледжэу Тхьабысымэ Умар Андреи Моисеевым дзэ ыцІэ зыхьырэм щеджэ.

щыкlуагъэм къэзэкъ къашьор дахэу къызэрэщишіыгьэм фэшІ мыгьэ ащ апэрэ чІыпіэр къыфагъэшъошагъ.

Мыхэм яунагьо исхэр Іофтхьэбзэ пстэуми ахэлажьэх. ГущыІэм пае, ИлъэсыкІэ мэфэкІхэм япэгьокІэу ныбжьыкІэхэр ягъусэхэу рождественскэ спектаклэу агъэхьазырхэрэр Мыекъопэ районым ичІыпІитІумэ къащагъэлъэгъощтых.

Моисеевхэм яунагьо насып зыкlилъыр ыкlи ар зыгъэпытэрэр ятэжъ пlaшъэхэр зэрагъэлъапіэхэрэр, унэгъо кlоцlым илъ хабзэхэм зэрадэмыхыхэрэр, зэрэзэфэгумэкІыжьхэрэр, псэушъхьэхэм къадекіокіынхэр зэрякіасэр ары.

Екатерина ЗАГОРУЛЬКО. Мыекъуапэ икъэзэкъхэм япащэ игуадз.

ЭкоЦентр Пэрыохъу шъуафэмыхъу

Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ачІэсхэм хэкІыр зэральхьэрэ бакхэм яекІолІапІэхэр «зэфамышІынхэу» шьольыр операторыр цІыфхэм кьяджэ.

Унэе автомашинэр контей-

шъухэрэм мафэ къэс тыренерхэм адэжь зэрагьэуцугьэм хьыл/э тюми хэукьоныгьэ хьукъыхэкІэу хэкІыр Іузыщыщт щтэп. Ильэсэу тызхэтым пыкІыхьылъэзещэхэр зэрямыкloлlэ- гьэ уахътэм ащ тетэу пэрыохъу къоныгъэ зыщашlырэр Мые- Шъугу къэдгъэкlыжьын, щагухэм

афэхъухэу гъогогъу 500 фэдиз агъэунэфыгъ.

— Анахьыбэу ащ фэдэ хэу-

къуап, Адыгэкъал, Яблоновскэр ыкІи Инэм. Ар къызхэкІырэр унэе транспортым пае гъэуцупІэу ашІыгъэм нахьи автомашинэхэм япчьагьэ зэрэнахьыбэр ары. Гъэпсэфыгьо мафэхэм юфыр нахь дэи мэхъу. Транспортыр зиехэр емыгупшысэхэу зыщыфаехэм зэрагъэуцухэрэм ыпкъ къик ык Іэ игьом хэк ыр дашынэү хъурэп.

къэбзэныгъэ адэлъыныр зэкІэми зэдытиюф. Ащ пае тиавтомашинэхэр хэк Іитэкъуп Іэ площадкэхэм игъом як юл і эшъунхэ фае, — къыІуагъ ООО-у «ЭкоЦентрэм» и Адыгэ шьолъыр къутамэ ипащэ игуадзэу Алексей Петровым.

ООО-у «ЭкоЦентрэм» и Адыгэ шьольыр кьутамэ ипресс-къулыкъу.

Лъэпкъ проектхэр

Мазэм ыкІэм нэс

АР-м псэольэшІынымкІэ, проектым къыхеубытэ, ар транспортымкіэ, псэупіэкоммунальнэ ыкІи гьогу хъызмэтымкІэ и МинистерачІэсхэу нэбгырэ 441-рэ фэягъ.

мэхьу. Мыхэр 2017-рэ ильэсыр ары жьы хьугьэствэ ипроизводственнэ- хэу, зэхэоным нэсыгъэтехническэ отдел ипащэу кІэ зальытагьэхэр. ПІальэ-Ольга Смирновам тызэрэ- хэмкІэ, 2025-рэ илъэсым щигьэгьозагьэмкіэ, фэтэ- ыкіэм нэс ахэм ціыф-

— Арэу щытми, юфш юнквадратнэ метрэ 7920-рэ хэр нахь агьэпсынк/энхэшъ, ащ фэдизрэ пымыльынхэу, псэукІэ амал тэрэзхэр зиІэ унэхэм цІыфхэр нахьыжьэу ачІагьэт ысхьажьынхэу республикэм пшъэрылъ зыфирыбэу зэхэт унэ 29-мэ хэр къач!эщыжьыгъэнхэ *гьэуцужьыгъ ык!и ар гьэ-* тагъэхэр зытефэщтыгьэцэк Іагьэ зэрэхьурэр уахь- хэр агьэкощыгьэх. Квад- зэфаш Іыжьыщт.

Льэпкь проектэу «ПсэупІэр ыкІи кьэлэ щыІакІэр» зыфиІорэм игъэцэк эн тегьэпсыхьэгъэ шьольыр программэу жын хъугъэу, зэхэоным нэсыгъэ унэхэм ачіэсхэм ягъэкощын фэгьэхьыгьэр 2019-рэ ильэсым кънщыублагьэу Адыгеим щыпхыращы.

Смирновам.

Яблоновскэр, Кощхьэблэ ыкІи Мыекъопэ районхэр ары мы программэм къыхиубытэхэрэр. ІофшІэнхэр зэрагьэпсынкагьэхэм ишІуагъэкІэ 2020-рэ илъэикъэлэ шъхьаІэрэ поселкэу Яблоновскэмрэ адэсхэу программэм къыхиубы-

тэм къыгъэлъэгъуагъ, — ратнэ метрэ 560-м ехъу къыхигъэщыгъ Ольга ахэм ашіи атіупщыгъ. он 297-м ехъу жъы хьугьэ Ащ ишІуагъэкІэ унэ-Къалэу Мыекъуапэ, къэ- гъо 16-мэ шэпхъакІэхэм лэ гъэпсыкіэ зиіэ поселкэу адиштэрэ унакіэхэр яіэ хъугъэ.

Ольга Смирновам къызэриІуагьэмкІэ, Кошхьэблэ ыкІи Мыекъопэ районхэмкіэ программэм игъэцэкіэн мы мазэм ыкІэм нэс сым ыкіэм нэс Адыгеим аухыщт. Іофшіэнхэм япроцент 95-р хагъэкІыгъах. Ащ тетэу 2019-рэ ильэсым рагъэжьэгъэ программэр илъэситіукіэ нахьыжьэу

ПстэумкІи сомэ миллиунэхэм ачІэсхэм ягьэкошын пэјухьанэу къалъытэгъагъ. Ащ щыщэу сомэ миллион 255-р къэралыгъо корпорациеу, псэупІэ-коммунальнэ хьызмэтыр гьэкІэжьыгьэнымкІэ Фондым имыльку кьыхэхыгь, сомэ миллиони 2-рэ мин 500-р республикэ бюджетым, сомэ миллион 39-р муниципальнэ образованиехэм кьыхальхьагь.

ХЪУТ Нэфсэт.

ЗэхъокІыныгъэхэр фашІыгъэх

Урысыем ит университетхэм 2023 — 2024-рэ ильэсхэм уачІэхьаным шапхьэу пыльхэр ясайтхэм кьарагьэхьагь ыкlи УФ-м гъэсэныгъэмкlэ и Министерствэ ар ыштагъ. ЗэхьокІыныгьэхэр ащ фэхьугьэх.

ЫпэкІэ сэнэхьат е лъэныкъуи 10-мэ ятхылъхэр аратыщтыгъэмэ, джы ар нахь макіэ ашіыгъ, 5-м блэкІы хъущтэп. УФ-м гъэсэныгъэмкІэ и Министерствэ къызэритырэмкіэ, мыщ фэдэ шіыкіэм ишІуагъэкІэ ныбжьыкІэхэр зыфэе сэнэхьатым икъыхэхын нахь егупшысэщтых ыкІи зыфагъэхьазырыщт. Апшъэрэ еджапІэхэм яректорхэм зэральытэрэмкіэ, абитуриентыр зым чІэмыфэу, адрэм зигьэзэжьынэу тхылъхэр зитыкІэ конкурсыр нахь ин мэхъу, нэмыкІ--е чемехтрефения не чемех чеме хъышэх, къекіуаліэхэрэп.

ыпкіэ зыхэль отделениехэм ачахьэ зышоигьохэм зэу лъэју тхылъыр къатын алъэкІыщт. Лъэныкъо заулэ кьыхахыгьэмэ, апэ нахь рагъэшьырэр агъэнэфэн

Джащ фэдэу бюджет чыпіэхэр зиіэ учреждениехэм ачІэхьанхэм пае тхыльхэр къызырахьыл/эщт зыкІ мафэ афагьэнэфагь, -инполод» нетш еахех шв тельный прием» зыфиlорэри. Шъугу къэдгъэкІыжьын, ыпэкІэ апшъэрэ еджапІэ пэпчъ ежь-ежьырэу пlальэр ыгьэнафэщтыгь, джы бэдзэогъум и 20-м нахь

Джы бюджетым ыкІи мыпасэу, мы мазэм и 25-м шІомыкІэу, къэралыгьо ушэтынхэм язэфэхьысыжь--апихтя медехеахыр егимех хэр апшъэрэ еджапІэм рахьылІэнхэ фае. Хэгьэхъожь штэныр шышъхьэІум и 29-м шюкы хъущтэп.

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр пштэмэ, ащ факультети 10 хэхьэ, программэхэу бакалавриат, специалитет ыкІи магистратура зыфиюхэрэмкіэ шіэныгьэ арагьэгьоты. 2022-рэ ильэсым чІыпІэр 5007-рэ яІагь, ащ щыщэу бюджет чІыпІэр 1236-рэ, коммерческэр 3771-рэ хьущтыгь. Непэрэ шапхьэу пыльхэр зэхьокіы- рагьэшьын фае. Конкур-

мафэм зэкіэмкіи студент гьэх. Ыпэкіэ льэныкьуипші сым зыпхырыкіыхэкіэ, мини 10-м ехъу щеджэ.

Мы апшъэрэ еджапІэм иприемнэ комиссие пшъэдэкІыжь зыхьырэ исекретарэу Бэрзэдж Розэ кьызэрэтиІуагьэмкІэ, нэмыкІхэм афэдэу къэкІорэ ильэсым мыщ учІэхьаным

кьыхахын фитыгьэхэмэ, 2023-рэ ильэсым 2-м кьыщегъэжьагъэу 5-м нэс ятхыльхэр зычІальхьанхэ альэкІыщтыр. Къыхахырэ льэныкьо пэпчь номер тырагьэуцон фае, анахьэу зычахьэхэ ашюигьор ыпэ

апшъэрэ еджапіэм чіэхьанхэм пае ядокументхэм уеными Ілопи дехпаничиров къырахьылІэнхэ фае. Нахь игъэкІотыгъэ къэбархэр Мыекъопэ къэралыгьо технологическэ университетым исайт ижьугьотэщт.

ДЕЛЭКЪО Анет.

ФэдитІукІэ нахьыбэу ахъщэ аратыщт

ГазификациемкІэ программэу Адыгеим щагьэцакІэрэм диштэу газрыкІуапІэхэр зыщыпхырыщыгьэ псэупІэхэм адэт унэхэм яхапІэ нэс ыпкІэ льамытэу гьэстыныпхьэ шхьуантІэр аращалІэ.

А программэм къыдыхэлъытагьэу газрыкіуапіэ зиіэ псэупіи 180-мэ адэт унэ мини 6,2-м ехъумэ газыр аращэлІэщт. Ащ епхыгьэу зэзэгьыныгьэ 4356-рэ адашІыгъ, ащ щыщэу 1756-р мы илъэсым афагъэцэкІэшт.

Зигугъу къэтшІыгъэ программэм диштэу ыпкІэ льамытэу цыфхэм яхапІэхэм газыр ара-фашіэм ыпкіэ ежь-ежьырэу атыжьыщт. ГазификациемкІэ -мехеішвф-оіеф едмехдввот рэ гурытымкІэ сомэ мини 140рэ атефэ. УнагьомкІэ ар ахъщэшху, зэкіэми ар афэукіочіынэу щытэп.

Мы программэр социальнэу зэрэщытыр, Президентэу Владимир Путиным пшъэрыльэу къафишІыгъэхэр къыдалъытэхэзэ, 2022-рэ ильэсым мэлыльфэгьум и 8-м кьыщегьэжьагьэу газым ищэнкІэ цІыф куп заулэудатыны ещих одине ем аратэу аублагь. АР-м и Лышъуетэт меспышидек осшану есх мобилизацием кьыхиубытагъэхэри, зэзэгьыныгьэ адэзышІыгъэхэри, гуфакІохэри фэгъэкІоехетынства мехели естынет

ШэкІогьум и 7-м нэс зэтыгьоу сомэ мин 50 аратыщтыгьэр. АР-м и Ліышъхьэ иунашъокіэ джы ахъщэ ІэпыІэгъур сомэ мини 100-м нагъэсыгъ. Іофшіэнымрэ социальнэ ухъумэнымрэкІэ учреждениер ары зэтыгьо ахьщэ ІэпыІэгьур къязытырэр.

АР-м ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ къызэритыгъэмкІэ, мы илъэсым шэкІогъум и 7-м нэс социальнэ ахъщэ ІэпыІэгъу зэратыгъагъэхэм лъэlу тхылъ зарахьылІэкІэ джыри сомэ мин 50 кьаратыщт.

Социальнэ газификацием тегьэпсыхьэгьэ зэтыгьо ахъщэ ІэпыІэгъур къаІукІэнымкІэ ищыкІэгъэ къэбархэр къызІэкІэзыгъахьэ зышюигьохэр телефонэу 8 (8772) 52-35-46-мкІэ теонхэ алъэкІыщт. Блыпэ-мэфэку мафэхэм сыхьатыр 9-м кьыщегьэжьагьэу 6-м нэс, бэрэскэшхом — сыхьатыр 9-м къыщегъэжьагъэу 5-м нэс афытеонхэ алъэкіышт, сыхьатыр 1-м кьыщегьэжьагьэу 1.48-м нэс язэпыугьо уахът.

Литературнэ нэк Іубгъу

Ощхыхэр

Нарт ощх фабэхэр

ЗэкІэ цІыфмэ къяхъулІэрэр Ежьхэм anaen — дунаим пай, Ау ар адрэмэ ашІэрэп нахь...

Лъан

Нартхэр ліыгьэ щыкіагьэхэп егьашіэм, ЕгьашІэм ошьогум ашъхьэ егьэкъугьагь. Нэкьокьогьу кьафэхьурэр рагьэпсыхэу, Апсэ Нартые хэкоу якіасэм хэтіэгьагь. Кьынэсы уахьтэм исыд фэдэ льэхьани, Мары тыкъагъани нартхэр икlыжьыгъэх. ЖьыІоу хъугъа, хьаумэ ара яуахътэу Охътэ гъунэнчъэм щыря в зыфэдэр? «Сыд фэдагьэх адэ а пэсэрэ нартхэр?» СиупчІэ джэуап ыгьотэуи мэхъу, Мэхъу бэрэ чІыгуи, огуи ащылъыхъоу. Къыдэхъоу зыфаер, зыфаер зишІэкІэ, ИкІэрыкІэу джыри упчІэ къэуцу Уцуи, тыси, гупсэфи яІэп гупшысэмэ, Самэу зэтешасэх, загьорэ мэгумэкlых. ЯгумэкІмэ псы архъуанэу защыхьэ, Ехьых етІанэ ахэр уахътэм ипсыхъо... Тэльыхьо джаущтэу джэуапынчьэу, Сыкъичъыжьыгъагъэмэ кІэлэ дэдэу, Фэдэ щымыlэу нартмэ сакъыфэшъони. Шьо зэфэшьхьафхэр уахътэм иlэх, ИІэр зэкіэ ашъуанэ-ашъуанэу зэхэт, «Хэтыгьэх адэ нартхэр, о, Уахьт? сеупчіы. — Яуахътэ сыд иплъышъуагъ, Яліыгьэ, яліыю-ліышьо хэт фэдагь? Уитахътэ утес, къаlo, тэри тыуигъус, Сыд арыкІуагь а пэсэрэ нартмэ?..». Ау таущтэу кьытын уахьтэм джэуап, Джэуапынчъэ упчіэмэ мэхъу ащыщ. «Ори уащыщ нартмэ, — eloны фай, -Уфаемэ, ижъыкіэ хъугьэм хэдаіу». Ау хэт джы мыщкІэ тедэІужьын, КъэзыІуатэщтыгьэхэр кІуагьэхэмэ, ЗыдэкІуагьэхэм зыдахьыжьыгьэх... Нарт гупшысэмэ чэщ зыкъашІы, деіншеде дехшенжах емеха еішА. ЩаІони агьоты, щэухасэх ащ бэрэ, Ау инахьыбэм джы хьакІэщыпчъэу Пчъэблэ мафэхэр фишіыжынгьэх. Хэт ышІэни мыщ фэдиз лІэшІэгъумэ Ліыгьэшіапіэ емызэщырэ адыгэр Зыгьэадыгэрэр гум ринэжьынэу... ИкІыжьыгъэ нартмэ къагъэзэжьымэ Зыхэхьажьыщтхэр, сикьош, тэрыба, Адэ тибэ хьакІэщ имыІэжьымэ, Тыдэ нартхэри, тэри тыщыухэсэн? Ау ухэсэщт нартхэр тыдэ щы эх, ЯІэгьэ закьор Нартие хэгьэгути, Гум ар ранагъ, уянэ убгынэныр, Ныр кьэбгьэнэным унэсымэ Е унагъэсымэ нахь къин щыІа! дыіэныгьэм ищыкіагь щэіагьэ, ЩытщэІагъ тэри Іаджи дунаим, Дунаим иошіуи, иуаи тлъэгъугьэ. Гугъэ тиlэу нартмэ такъылъыкlуагъ, ТыщыкІуагъ уахътэм тыгу тІупщыгьэу, ТыщымыкІ эу лІыгьи, хэбзэ-бзыпхъи, Пшъэшъэ хъупхъи, кlэлэ мафи тиlэу. Тијагъ тэ хэгъэгуи, хабзи, ціи, шъхьи, Зышъхьэ зыльытэжьрэ тыльэпкьыгь. Лъэпкъ заоу пыим къытишІылІагъэм Игьэ мэфаемэ ліы фэдэу тащызэуагь, «Мыхэмэ язэуакі» Іаджи ядгьэіуагь. ЛІэшІэгъу заом ихьазаб тагъэщэчи, Гум ымыщэчыжьышьоу тызэтезыгь. Зыр хэхэс хьугьэ, зыр хэкум кьинагь, Къинагъэми, кощыгъэми тызэфэд, Зэфэдэу тикьини, тихьяри тэгощы. Ау тыгощыгьэшь, джыри тшІокъин, Тикъинихьэгъу Тхьэшхом телъэly Іотэжь мафэкІэ къытфызэблихъунэу, Кьыддигьэхьунэу зы тыхьужьынэу... Зытыужыжын зэгорэм, тютэжын, Гум зиlэтыжьмэ, тэри тыдэкlэжьын. КъэкІожьыных джащыгъум нартхэри, Нарт ябыни, адыгэ ябыни тызыбынэу. Унэгьо мафэу Нартием тыщызэхэсын... Гум нэсы гупшысэр, ау теlэх адэ, ТеІэх къэкІожьынэу щыт нартхэр? Нартхэми тяжэ, хэхэсхэми тяжэ, тяжэ, Тяжэзэ дунаим икущэрэхъ мэкlуатэ, МэкІуатэшъ, тыздещэ, ау тыдэ нэс? Шэсыгьэ пчъагьэ епсыхыжьыгь, Алъапси, ашъхьапи амышіэжьэу. Тэ зытэшІэжьышъ, джыри тыщыІ,

ТыщыІ, ау уахътэм хэтэу тыхэт? Тызыхэтмэ тадакіуа е тыкъыщана, Тыкьыщызынагьэхэр тымыльэгьужьэу, Теужьырыгъэми такІэмыхьажьэу? ТыдэкІэжьэу уахътэм тшІошІыми, ТишІошІмэ макІэу къаханэ гугьэр, Гьогу убагьэмэ татета, тадэхыгьа? «Гугьэр тышы» аlуагь, тэгугьэ, тэкlo, КІорэр джыри щыІ, тэри тыщыІ. УщыІэмэ Іаджи, ошІа, ппэкІэкІын, Зэпыпчын, хьуи мыхьуи, дэгъуи дэий, Удэгъуми, удэйми уащыlукlэу мэхьу. Зыфэдэ къэмыхъугъэ тикІэлэ хафэмэ Зыфэдэ къэмыхъугъэ пшъэшъэ дахэхэр ГукІэ кьыхахэу, хадэрэр мыдэхьоу, ХьяркІэ унэгьо льачІэр агьэпсымэ, Апсэ зыхэль чІыгум нартхэр фэрэзэн, Къытфэрэзэных тэю тэри, тыряеба... Бэ джащ фэдэу шъхьэм щызэблэкІрэр, ИикІыпІэ сыкьэсмэ, сыкьэуцуаІэ, «Къэуцу умышІэрэм унэсмэ» аІошъ... КъекІошьэхых мази, жьуагъуи, пщэси, Агу нэсы нарти, нарт кьэбарыжьи. Чъыгэежь льэчІабгьоу шьхьэбырабэри Къэбар кlэхьопсэу кьытшьхьарыт. ТищытыкІи, тидунэететыкІи ельэгьу, Ылъэгъурэм зэ ыгу кьеlэты, егъэгушхо, Икьутэмэ Іэгушхохэр зэщихьохэу. Зэ кьыщэхьу дунаир джы кІодыжьэу, Ыгу еlэжьэу, ащи, ошlа, псэ пыт. Ау «кьэт» elo ащи гугьэр итепльэу, Пхырэпльышь уахьтэм, блэкІыгьэмрэ КъэкІощтымрэ зэрепхыхэшь, макІо, ЗыдакІорэр чъыгыр Тхьэм ышІэн.... Тижьымэ амышІэрэ ныбжьи аІуагьэп, АІуагьэр Іуагьэшь, дунаим хахьэ. Зыхэхьагьэм щэбагьошь, зеухьытэ, Уахьтэм итахьтэ зыщегьэгупсэфы, Ари, ошІа, мэпшъы, жьыба, кьыхаІэ. АмыІуагьэр ары иуахьтэ джы ежэрэр, Аужырэ псальэ зэрэмыхьущтыр нафэ, Нэфэlоныр зинэрыгъмэ lаджи апэ илъ. Ыгу ильыр кьыздэхьурэмэ тэри тахэта, Къэта тапэкіэ джыри гъашіэрэ гугъэрэ? Гугьэщтыгьэх нартхэр, тэри тэгугьэ, Гьэрэ кІырэ бэрэ зэхэкІы, икІэрыкІэу КъэкІэжьхэшъ, дунаим щызэхэхьажьых. Ехьажьых огум жьуагьомэ афэдэу, Лыд-пкІыдыхэу тигупшысэ нэфхэр... Мары нэфыльыр кьэблагьэ, кьэсы, Къэсырэ уахьтэр ехьыжьагьэу кlорэп, КІорэп ежь егьашіэм игьогу рэкіошь. КІуашьэрэп, чьэрэп, тесые зишІырэп, КьашІэ ащ кьытипэсыщт уахьтэр Тиуахьтэу Тхьэшхом тфигьэнэфагьэр. Зэфагьа, мызэфагьэ нартхэмкіэ уахьтэр, Уахьтэм ижьыкорен ІуильэсыкІыгьэмэ? Джы гъэмэфэ ощ быбхэр кьэучьы ыгъэх, КьэучьыІынхэба, нартмэ кьафещхыжьрэп. Ощхэу ахэмэ огум джы афиугъоирэр Игьорыгьоу е ренэу альыІэсыжьрэп. Жьырытэдж жьыбгьэр кьакlапщэ, Ау ошъуапщэхэр огум щыгьощагьэх Зыздагьэзэщтыр, зыдэкІощтхэр амышІэу. ЫшІэрэп жыбгъэми зыздигъэзэщтыр, Хэт кьыриІон, нартмэ ари алъэхьу. Хьоо-пщаоу чіыгу зэикіи, огуи, мэзи, Чэщ мэзахи, мэфэ ошlуи апхырэкlы, Зимышыкагъэм тырекіэ ригьэтхьалэу. Хьалэлы зыфэхьущт чІыгум пэІапчьэшь, Мапчьэх нарт чІыгуи, льэгуи, огуи, Агу, oшla, ахэми гукьанэ бэрэ ащэчы, лефекы менят дефекы менят дефекы менят Сыд гьогу рыкІуагьэх нартхэр адэ, Адэ зыдахьыжьыгьа ощхым и эш у? ШІуагьэу гьэмэфэ ощхым пыльыр, Хэльыр ащ кіуачізу дышьэм пеіэ. АІо ощхым уци, чьыги кьыгьэхьоу, КІэлэ зихэхьогъумэ зыраригъэчэу, Зэтечычэу шыблэр огум итми гуаоп, Гоона, ары ощх быбыр кьэзыхьырэр. Адэ тэ ыхьыгъэх джы ощх фабэхэр, Ощх фабэхэр нартмэ зыдахыжыыгьэха? Гугьэ тиГэжьа зэгорэм кьагьэзэжьынэу? Кызагызэжырэм нарти, ошх быб фаби, Тыгухэр тэри фэбэжьыных, тІотэжьын, АІотэжьышъ кІасэхэр зэрэгьотыжьмэ! Нарт Шэбатныкьо, епль, мары кьакіо, Тыдэ кІорэ шъуІуа е зегъэжьыбгъауа? Іэо-лъэонышъ, дэхьажьын піонышъ, ИІашэкІэ узэндыгьэ, бгъитІу игъус, Игъусэх хьэ самыритіуи, иш хьашхьурэіу Гьогу Іупэр ыпэбжынджын машіо елыгьо. ГьорыкІо шыуа, хьаумэ шыу нэгьуаджа, Джэуап хэт кьытитын, щыгъуазэхэр те!?

АІ-анасын зышІэхэрэр дгьотыжыыгьэмэ.... Нарт Шэбатныкьо епль, мары кьакіо, Зы тамэм осэпсыр кьыщехы, Адрэм тыгьэр кьыщепсы. Кънщепсыхы чънІэр зы тамэм, Адрэ тамэм щэгупсэфы тыгъэпсыр. Джаущтэу гьэпсыгьэ, сикьош, дунаир, Уфаеми, чъы вре фабэрэ пфызэщэл эщхэп, Хэти иІ ежь игьогу, ичІыпІэ ичІыпІ. Чыпіэ имыкізу нарт шыум ытэмитіу, Щытэмаохэу чыыlэрэ фабэрэ щызэlоупlэх. «КьапІорэр сыд, ащ фэдэ мэхьуа?!» пІон, Ау ocloн — ащ фэдэ lаджи щэхьу дунаим. Шьхьадж зэрэфаеу ельэгьу щы ак іэр, Ыгу кьэкірэр имаф, игупшыси игъус. Нарт Шэбатныкьо епль, мары макІо, Тыдэ кlopэ шъуlуа, зегъэжьыбгъауа джыри? Хьау, джыри кьэт ащ игьогу мыкlухэр, ДжырэкІэ екІу Алэдж инарт Хасэ изэфэс... Саусэрыкьуи игьогу хигьэтхьэу макіо, ЗыдакІорэр тэд, зыфакІорэр сыд? Саусэрыкьу, — сеупчІы, — зыогьэбэлахьы, Ау пшьхьэ зыхьыщтым пальэ кьебгьэти, Тыгъугъэ-гъэпціагъэкіэ уукіыгъэ. Укіыпіэ ифагьэм піальэ земытыжьым, УкъыукІыжьыгь, упсауми, зы псалъэкІэ -«О, бзыльфыгьэмэ апlугьэу улІ...». Уліымэ кьаіо, джы зыогьэбэлахьышь, Ышъхьэ кіэлэ хыем сыда шіопхыгь? Къызхэсхыгъэм, — elo, — шъэф хэлъэп, Ощ нахь льэшымкіэ Іэшэ мыохьур, ше пьэшыр уипый пфэгьапцlэмэ ары.... «Ари хьугьэм щыщ lyи» блэкl, гухэкlми, ГухэкІынба ущ фэдиз шІушІагьэ зиІэм, Июрэ ишюрэ фашюу зэтемыфэжьмэ. Ащ ижьаушіу хэт шіотынчэу чіэуцон, Гоуцон сыдигьуи гьогогьу фэхьунэу... Мыхьуни адэ цІыфым кьыхафэ, Зэфэ закізу щыіэр Тхьэшхор ары. Пэсэрэ нартхэр, адыгэхэр тищысэх, Тыухасэмэ, ахэмэ якьэбар тэІотэжьы. А Іотэжьымэ мэфэшіуи мэфаий ахэт, Джауштэу зэхэт дунаир, бгъуитюу. Зэфэгуитюу хэти егощы — цыфи, ЦІыфыгъэ зыхэльи, зыхэмыльи, Шьхьадж шэнэу хэльым екlужьы, ЩэІужьых дунаим ядэий, яшІугьи. ШІу закізу зэхэльэпышь дунаир, Фаем ежь зыфаер ары ыльэгъурэр.... «Мэхьу ащ фэди» тюн, тыблэкіын, ЩызэблэкІын Іаджи джыри дунаим. КъэкІы гум Іаджи джыри, тэгупшысэ. Тигупшысэмэ нарт гукьэкІыжьхэр ахиз, Бэмэ гукьэкІыжьхэр льахьэу атель, Агу илъ зэпытых, тэ кІохэми ягъусэх. Уигьусэ гьогогьу мафа оркіэ, зафа Е нафэу зи кьыозымы орэмэ ащыща?.. Гум щыщ гупшысэхэр гум пэпхьух, Пхьур гум зэрэпыпхьурэм фэдэ кьабз. Еубзэхэзэ ащэ, ау зыдащэрэм сыд щыІ, ЩыІакі эу щыриі эщтыр кьэші эгъуае... Ау гугъэр кІэгъэкьонышъ, мэгугъэ, Сэгугьэ сэри, сэсыеба, сыфэгумэкіы. Гум кьэкіых джащ фэдэ гупшысэхэр, Зынэсхэрэри, зыфэсыхэрэри, зикlасэхэри Ошіэмэ, сэшіэ, ау, сэшіэ, кьагьэзэжьы, Къегъэзэжьэу хабзэшь унэм икІыгъэм. Сэ изгъэкІыгъэмэ афы нартмэ яльэуж, Льэуж кьэзымыгьанэрэ тета дунаим? Фаехэу нартхэр яуахьтэ кощыгьэха Е хащэ афэхьугьэм ыгьэпльэхьугьэха? Сыд кьадэхьугь, сыд кьадэмыхьугь — Мыхьэр зыгъэхьэгъэ нартхэр тэ щы!? Ящыlaкі, япсэукі, ягукьэкі, ягухэкі Ягукlай, ягунэс — зэкlэ сыгу пхырэкlы. Икіэрыкізу сыльэхьу нэртмэ яощх фабэ, Ощх быбыр тыдэ джы кьыщещхырэ? Къызфещхырэм хэтми Тхьэр етагь. Тэри зэгорэм кьытфэкІожьынэу сэгугьэ, Сэгугьэ нарт ощх фабэм сигупшысэ, Сигупшысэ гукlае зыщигъэпкlынышь, Ямышіыкіэ дунаим тыхигьэпльэнэу.

Ощхыр къещхы...

Ощхыр кьещхы, кьещхы, Ощхыцэхэр мэпкіэтэ-льатэх, Льэпэчіасэ кьешіэхэрэм фэд. Адэ ощхыр жьы хьурэп зыкіи, Укіэлэ зэпытмэ сыда укьемышіэщт Шіэтэу кьыпщэхьумэ дунаир. Дунаим иуаий, имэфаий, ичьыіи, Щтыргъукі зыщыіи, кьызеси, Кьесыгъэр зэтрешасэми самэу, Моу птамэ уутхыпкіымэ ори, Огури шъхьафиты мэхьужьых... Кьыдэхьужьых гупшысэ нэфхэр,

КЪУЕКЪО Асфар

Гупшысэ шъэфхэр, гум иорэдхэр. Оридадэр джы ощхым кьыхещы, Къещхы, бэрэчэтэу непэ кьещхы. Ощхыцэхэр тыдэкІи щэлыдых, Лыды-пкІыды сщызгъэхъухэрэр Зэпытэу кьызэрэхьухэрэр ары... Ары, ощхыр кьещхы, кьызльещэ, Къыхещы лэгъупкьопсыр кьолэнэу. Кьолэныр адыгэм ик/асэп зык/и, Ау зыкіи лэгьупкьопсым езэщрэп. Зэщ тіэкіу кьыптырегьао ощхым, Ау щхыпэр Іупэм мары кыырэчьэ. Гум кьыдэчъы, сыдэу шlагъу olo, Ошхым кьыІорэ орэдыр гуапэ. Зыгу пэрэм игуапэ ащ тырехы, Къехы ощхыр, зэпымыоу къещхы. Къэщхы Шыблэри, джэгум хэт, ИджэгупІэ огум ищх кьыщэтакьо. Зизакьори ощхым иорэд едэlу, ЕдэІу шъэфэгъу горэ иІэн фаешь. Фаер кlасэм уаеми лъыдэкlы, Ыгу кьызыкіыкіэ ишіульэгьу. Дэгъу сэІо, сыдэу дэгъу, тхьагъо, Щытхьэмэ зыгорэ мы дунаим. Ащ дунаир, ошІа, шІодэхэ дэд, Фэдэ щыІэп шІошІы хэти, сыди. Адэ угу илъмэ, нэм кІэтмэ дахэр, Дэхэн дунаир, пщегъэгъупшэ уаер. ТэшІэ, уаер хэти, сыди ящыкІагь, КъэкІи, псэ зыпыти, зыпымыти, Чым тети, жьым хэти, огум ити. Тимафи, тичэщи ащэбагьо, Дэгъу тэю, тэри тащыщышъ... Къешъэшьэхы, зэкІэ егъэшьокІы, КъэкІэжьы дунаир, зетхьакІыжьы. Жьыр кьеукьэбзы, гур егьатхьэ, Шэтхьэхэшь, ошхым кьыдашьох, Шьо зэмліэужыгьо яіупльэу Уяпльымэ уагьатхьэу кьэгьагьхэр. Дахэ, тэІо, дахэ сыдэу дунаир, Уидунае рэхьатмэ, гупсэфмэ. Гупсэфыпіэкіэ Тхьэшхом ельэіу, Тельэіу тэри, ціыфмэ тащыщ. Тызщыщи, тщыщи, тызымышІи АмышІэ тшІоигъу ныбжьи гухэкІ. Гум кьегьэкІы Іаджи ощхым, Мэщхы зыгорэ льапцізу хэхьагьэшь. Пшьэшьэ дах, икьугьэу сурэт кьодан. Al-анасан кlалэу сыкьичьыжьыгьэмэ, Жьыбгьи, уаий ар ащысыухьумэни.... Ау уухьумэнэу ищыкіагьэп, сэшіэ, СэшІэ зыфаер — ощхым кьыдешІэщт, КъебгъэшІэщта адэ ощхыр изакьоу? Изэкьона, кіэлэ хьупхьэ кьахахьэ, Кьахахьэшь, зэфэкіо дахэ кьадешіэ. Къыдешіэ пшьашъэми, ощхыцэми, Цэрыцэ нэфхэр кьэтынчыжьхэшь, Тынчэу чІышъхьашьом кьекіужьых. ЕкІужьышь сыдигьуи чІыгум ощхыр, Ащ ипсыхьо тыгъэм кьыхещышъ. Джы кьешъэшьэхырэри зэгорэм огум, Огу нэгьыфым щыошьопщагь, Пщэс нэгьыфыр оялэ сыдигьуи alo, ЗэраГорэм фэдэу мызыгъэгуми хьугъэ. Дэгъу, сыдэу дэгъу кьызэрещхырэр, Мэщхы джыри Шыблэр, ищх мэтакьо, Ау изакьоп, огуи, чІыгуи джы мэщхых, Ощхыба угукІэ утхьэ хьумэ сыдигьуи. Гьоткіэ ціыкіумэ гуіэн, бэшіэх яіэп, Aшlэ — ахэр кьэшьофэ дунаир дэхэщт, Тетыщтэп зауи, пыджи, мыхьун Іаджи. Джы тяпльэу тэри тыщысынэп ныla, Зыгу нэфхэр зэкіэ пчэгум кьерэхь, кахьэмэ джэгур адыгэ хабзэу, Хэбзэ-бзыпхьэмкІэ уджыкІэ тыублэн, Тыублагьэр уджыкІэ тыухыжьын... Кьеухы ціыкіу-ціыкіоу ощхыри, Ари пшъыгъэу, ошІа, кьычІэкІын. ТикІын, щагум тыдэкІын, олъэгъу, Игъу дунаеу ощхым ытхьакІыгъэм, Тыгу тхьакІыгьэу тэри тыхэхьанэу. Гум кьехьэх гупшысэ зэфэшьхьафхэр, ЗэкІэ мафэх, нэфынэх, гугъатхьэх. Сыдэу тхьагьоу ощх шІагьор кьехи. Зэlуихи дунаир, кьыгьэчэфыгьэшь. Тэчэфы тэри, зэкІэ мэхьу тыгу щиз, Гум кьехьэ — сыд фэдэ уахьти дахэ. Дахэу ущыіэмэ гурэ, псэрэ зэдиштэу, Удиштэу сыд фэдэ уахьти ущэкІомэ, Уадакіомэ угу щизэу чіыгуи, огуи. Зэгорэм афэбгьэзэжьмэ ты пашьэмэ Уизэхашіэ екьумэ ошіэ, ари уапэ иль, Угу игьэль ощхыпс кьабзэр зэрэкьабзэу, УгукІэ кьабзэу хэти амал иІэмэ фыщыт, Къафыщын цІыфмэ уидэхэІуагъэ. Дэгъу, дэгъу непэ къызэрещхыгъэр....

Лъэпкъхэр зэзыпхырэ фестиваль

Хабзэ зэрэхьугьэу, Адыгэ къэралыгьо университетым льэпкь культурэхэм яфестиваль щыкІуагъ.

ІэкІыб къэралыгъо 42-мэ къарыкІыгьэ студент 1400-рэ мы апшъэрэ еджапіэм шеджэ.

Льэпкь хабзэхэр кьызэтегьэнэжьыгъэнхэр, хэхьоныгъэ ягьэшІыгьэныр, льэпкьхэм якультурэ дехільмен мехеставшеік иілы нэІуасэ афашІынхэр, студентхэм азыфагу зэгурыІоныгъэ илъыныр ары зэхэщакІохэм пшъэрылъ шъхьа в зыфагъ эуцужь ыр эр. ЦІыф лъэпкъ зэфэшъхьафхэм ятарихь, яшэн-зэхэтык эхэр ныбжьыкіэхэм ашіэнхэ, ахэм льытэныгьэ афашІын фае.

Фестивалыр мэфэкІ концерткІэ къызэІуахыгъ. Адыгеим итарихъ, ичІыопс ибаиныгьэ фэгьэхьыгьэ видеокіэ Іофтхьабзэр къызэіуахыгъ, пщынэ мэкъэмэ дахэм, адыгэ орэдым къэзэрэугъоигьэ-

хэр едэlугъэх. Нэужым Армением, Абхьазым, Грузием, Грецием, Ливия, Конго, Иорданием, Сирием, Туркменистан, Тыркуем, Узбекистан, Урысыем афэгьэхьыгъэ видео техыгъэхэм арагьэпльыгьэх, якультурэ, яшэн-хабзэхэр къизыІотыкІырэ къэгьэпьэгьонхэр, льэпкь шъуашэхэр

ащыгьхэу кьашьохэр кьашІыгьэх, усэхэр кьаІуагьэх.

Лъэпкъэу къызхэкІыгьэхэм ыкІи динэу алэжьырэм ямыльытыгьэу апшъэрэ еджапіэм щеджэхэрэр Іофтхьабзэм зэфищагъэх. Мы мафэм нэбгырэ пэпчь икультурэ зэрэбаир кьыгьэльэгьуагь.

Іофтхьабзэм икІзухым льэпкь

зэфэшъхьафхэм яшхыныгъохэр фестивалым хэлэжьагьэхэм къагьэхьазырыгьэх. Іанэм зэратефэу шхыныгьо ІэшІу бэдэдэ тельыгь. Студент пщэрыхьакІохэри нэгушюу кьеблэгьагьэхэм апэгьокыщтыгьэх. БгъэшІэгьон фэдиз шхын мыщ кьыщытльэгьугь.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Къушъхьэ мэзхэм ягъэфедэн

Апэрэ Дунэе научнэпрактическэ конференциеу Адыгеим щырагъэкІокІыгъэр къушъхьэ мэзхэм ягьэфедэн фэгьэхыыгъагъ.

Адыгэ Республикэм мэзхэмкІэ и ГъэІорышІапІэ, зекІонымрэ зыгъэпсэфыпіэхэмрэкіэ Комитетыр, мэз промышленностым иІофышІэхэм я Союз, нэмыкІ научнэ ыкІи общественнэ организациехэр ащ изэхэщэкІуагъэх. Кавказ биосфернэ заповедникым ишІэныгьэлэжьхэр кьушьхьэ мэзхэр зэрэбгьэфедэнхэ пльэкІыщт

шІыкІэхэм Іофтхьабзэм кьащытегущыІагьэх.

Кьэгущы агьэхэм мэзхэм якьэ-

Фэхьазырхэу техьащтых

Кавказ биосфернэ заповедникым июфышюхэм кымафэм зыты-

рагьэпсыхьанэу зыфежьэхэрэр гьэмафэр ары. Шыхэм арагьэ-

гьэгъунэн ыкІи ахэм федэ кьяб-

гьэхьын зэрэпльэкІыщтым иамалхэм анаІэ тырагъэтыгъ. Къушьхьэхэм ярекреационнэ шъольырхэмрэ научнэ-ушэтын Іофхэмкіэ агъэфедэнхэ альэкіыщт чІыпІэхэмрэ кьагьэнэфагьэх.

Заповедникым шІэныгъэлэжьэу щылажьэхэрэр Іофтхьабзэм чанэу хэлэжьагьэх. Биологие шіэныгъэхэмкіэ докторэу, профессорэу В. В. Акатовыр, научнэ ІофышІэхэу А. Р. Бибиныр, Ю. С. Акатовар, О. А. Локтионовар секцие зэфэшьхьафхэм яюфшІэнхэм кьащыгущыІагьэх.

Кавказ заповедникым ипащэ шІэныгъэхэмкІэ игуадзэу Н. Б. Ескиным Іэнэ хьураеу «ЛІэужыкІэм икурорт: «Лэгьо-Накьэ» Урысыем зекІонымкІэ иландшафт зэрихьокІын зэрильэкІыщтыр?» зыфиюрэм хэлэжьагь. Экспертхэр зыгъэпсэфыпІэм ипроект тегущыІагьэх. Курортым Іоф щызы-фежьэнхэ фаер кьаlуагь. Конференциер Мыекьопэ кьэралыгьо университетым щыкІуагь.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр: АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: 385000 къ. Мыекъуапэ, ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197 Телефонхэр: приемнэр: 52-I6-79 Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сагырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожьых.

Зыщаушыхьатыгъэр: УФ-м хэутын ІофхэмкІэ. телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгьэ номерыр

E-mail: adygvoice@ mail.ru

Зыщыхаутырэр OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000,

ПИ №ТУ23-00916

къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4654 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 2146

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр МэщлІэкъо C. A.

зыхьырэ секретарыр ЖакІэмыкъо **A.** 3.

ПшъэдэкІыжь

пэгъунэгъу чІыгухэр кьапльыхьагъэх, тыдэкІи Джащ фэдэу бжыхьэ ощхыхэр кьемыжьэ-

шхыщт Іусыр аугьои, техникэр агьэцэкІэжыы, гьэстыныпхьэхэр пэшюрыгьэшьэу агьэхьазыры.

Мыгьэрэ бжыхьэр гьушьэ ыкІи фабэ, ар агъэфедэзэ гъэцэкІэжьын ІофшІэнхэр заповедникым иотделхэм зэкІэми ыкІэм щанагьэсыгьэх. Кордонэу Кишам шыхэр кlымафэм зычІэтыщтхэ бгъагъэр кьыщаухы. Кордонэу Бабук-Аулымрэ Солох-Аулым дэт конторэмрэ кьызэльаубытырэ чІыгухэр агьэкьэбзагъэх. Къыблэ отделым псыхьохэм якІолІэрэ льагьохэм кьатефэгьэ чьыг кьутамэхэмрэ къушъхьэхэм къяфэхыгъэ мыжьошхохэмрэ атырахыжьых.

ЧьыІэу кьэблагьэрэм зызэрэфагьэхьазырырэм фэшьхьафэу заповедникым икьэралыгъо инспекторхэм мэзхэр, псыхьохэр, заповедникым ичІынальэ зэрэщытэу кьагьэгъунэ. Сыда піомэ шэкіон уахьтэр ціыфхэм джыри аухыгъэп, шакlохэр заповедникым кьыхэхьанхэ альэкіыщт.

Лэгъонэкьэ ыкІи Кьыблэ отделхэм уплъэкІунэу ащашІыхэрэм хэбзэнчьэу заповедникым шакlохэр кьыхэхьагьэхэу кьызэрэхэмыкІыгъэр инспекторхэм кьаю. Къушьхьэу Мезмай, гъэхьунэу Житнаяр, псыхьоу Цыцэ

хэзэ псыхъоу Тихая зыфиюрэм уезыщэлІэрэ льагьор агьэпытэ. УпльэкІунхэри льагьэ-